

φιλοκαλικά σταχυολογήματα

43

2020.7

...διαβάζω...ακούω...καταγράφω

"ἔδοξε τοίνυν ἡμῖν τὰ ἐκ φιλομαθείας συνενεγκεῖν εὐρήματα" (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας)

πέντε ζευγάρια καινούριες μπότες

Εἶναι μᾶλλον μοναδική περίπτωση μιά πόλη νά ἔχει πολιοῦχο, προστάτη της ἅγιο, ἕναν ...σαλό. Κι αὐτή εἶναι ἡ Μόσχα.¹

Ὁ μεγαλοπρεπής ναός τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τό σύμβολό της, μέ ἑννέα παρεκκλήσια εἶναι ἀφιερωμένος στόν ἅγιο Βασίλειο τόν διά Χριστόν Σαλό. Στόν ναό αὐτό, πού ἀποτελεῖ μνημεῖο γιά τήν πόλη, βρίσκονται καί τά λείψανα τοῦ ἁγίου.

Πρόκειται γιά τόν ἐπιφανέστερο ἀπό τούς διά Χριστόν σαλούς ἁγίους πού ἄνθησαν στή Ρωσία, καί ἔχει ἀρκετούς ἀπ' αὐτό τό 'εἶδος' ἡ χώρα αὐτή. Γεννήθηκε τό 1468 στό Ἐλόχοβο, χωριό κοντά στήν Μόσχα, ἀπό γονεῖς εὐσεβεῖς, τόν Ἰάκωβο καί τήν Ἄννα.

Κοιμήθηκε τό 1552, ἡ δέ μνήμη του γιορτάζεται στίς 2 Αὐγούστου.

Διηγοῦνται τό ἐξῆς γι' αὐτόν.

Οἱ γονεῖς του τόν ἔστειλαν στή πρωτεύουσα ὥστε νά μάθει νά ἐξασκεῖ τή τέχνη τοῦ ὑποδηματοποιοῦ. Ἀπό παιδί ἀκόμη, καί τώρα σάν μαθητευόμενος ζοῦσε ἀσκητικά, προσευχόταν διαρκῶς καί φανέρωσε ἀπό τότε τά πρῶτα σημάδια τῆς θείας χάριτος. Στή διάρκεια τῆς μαθητείας του στό τσαγγάτικο, τό

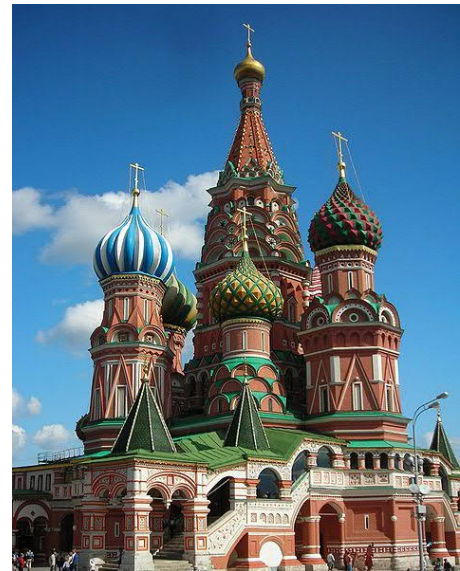
¹ Εἶναι γνωστές μας ἄλλες πόλεις πού ἔχουν 'συνηθισμένους' ἁγίους (Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Λάρισα) ἢ σπανιότερα ἄλλες νά παίρνουν τό ὄνομά τους ἀπό τόν πολιοῦχο. Ὅπως ἡ Βοστώνη (Ἀγγλίας καί μετέπειτα ΗΠΑ) ἀπό τόν ἅγιο Botolf (Μπότολφ), 17 Ἰουνίου 680, πού εἶχε τό μοναστήρι του σέ μιά τεράστια πέτρα (stone), καί ἀπό τήν 'πέτρα τοῦ Μπότολφ' (Botolf-stone) μετατράπηκε μέ τόν καιρό σέ Bo-ston.

άφεντικό του κατάλαβε από κάποιο περιστατικό ότι ο Βασίλειος ήταν ένα ιδιαίτερα εύλογημένο πρόσωπο.

Θά ήταν τότε ηλικίας δεκαέξι ετών, όταν κάποια μέρα ένας πολύ γνωστός και πλούσιος έμπορος σιτηρών της Μόσχας ήρθε στο ύποδηματοποιείο και παράγγειλε πέντε ζευγάρια καινούριες μπότες, με ειδικό σχεδιασμό και φτιαγμένες ώστε να μπορεί να τις φοράει σ' όλες τις εποχές.

Ο μαθητευόμενος Βασίλειος τού είπε: «Θά ήταν καλύτερα να άκυρώσεις τήν παραγγελία, γιατί δέν θά σου χρησιμέψουν σέ τίποτα». Και παραδόξως, δάκρυσε.

Ο έμπορος έφυγε και τό άφεντικό του φανερά ένοχλημένο τόν ρώτησε επίμονα για ποιό λόγο μίλησε μ' αυτό τόν τρόπο στον πελάτη. Ο νέος τού άπάντησε ότι είναι παράξενο ο άνθρωπος αυτός να παραγγέλνει μπότες για νάχει για πολλά χρόνια, ένω δέν θά προλάβει ούτε να τις δοκιμάσει, γιατί τις έπόμενες μέρες έπρόκειτο να πεθάνει.²

Ύποδηματοποιείο τής εποχής, 1568
ξυλογραφία

Τό άφεντικό του δέν τόν πίστεψε άλλ' ή προφητεία πραγματοποιήθηκε. Όταν σέ λίγες μέρες πήγαν να παραδώσουν τήν παραγγελία στό σπίτι τού έμπόρου βρήκαν ότι είχε πεθάνει και τόν είχαν ήδη θάψει στό κοιμητήρι.

Τό άφεντικό του θαύμασε, άλλ' ο Βασίλειος δέν θέλησε να παραμείνει άλλο στή δουλειή του ούτε να επιστρέψει στους γονείς του.³

Χαμένος μέσα στα θορυβώδη πλήθη τής μεγαλούπολης Μόσχας, άσπάσθηκε τήν άσκηση τής προσποιητής σαλότητας, έτσι ώστε να κοινωνεί με τό Πάθος τού Χριστού, παραμένοντας κατοχυρωμένος από έπαινους και ανθρώπινες τιμές.⁴

² Vita 41, p. 79 / Russian History 14 (1987) 49.

³ Ο Τολστόϊ φαίνεται να έχει χρησιμοποιήσει τό περιστατικό αυτό σε ένα από τά έργα του. Russian History, όπ.παρ.

⁴ Η ιστορία κυκλοφορεί με διάφορες παραλλαγές. Βλ. περισσότερα για τόν βίο τού άγίου Βασιλείου στήν άγιορείτικη έκδοση, με άλλους βίους διά Χριστόν Σαλών άγίων *Ήμείς μωροί διά Χριστόν*, 2006, 62-73.

Ὁ ἔμπορος σιτηρῶν τῆς ἱστορίας μας γνώριζε πῶς ἔρχεται ὥρα θερισμοῦ γιά τόν ἄνθρωπο ὅπως καί γιά τά σιτηρά πού ἐμπορευόταν.

Ὁ ἄββᾶς Ἡσαΐας τό φωνάζει:

«Ἀγωνισθῆτε ἀδελφοί, γιατί πλησίασε ὁ καιρός. Μακάριος εἶναι αὐτός πού μεριμνᾷ γι' αὐτό. Ὁ καρπός ὠρίμασε καί εἶναι ὥρα θερισμοῦ. Μακάριος εἶναι αὐτός πού φύλαξε τόν καρπό του, γιατί θά τόν συνάξουν οἱ ἄγγελοι στήν οὐράνια ἀποθήκη. Ἀλλοίμονο ὅμως σ' αὐτούς πού εἶναι ζιζάνια, γιατί θά τοὺς κληρονομήσει τό πῦρ. Ἡ κληρονομία αὐτοῦ τοῦ κόσμου εἶναι χρυσάφι καί ἀσήμι καί σπίτια καί ἐνδύματα [καί ...μπότες], καί δέν εἶναι μόνο ὅτι μᾶς ὠθοῦν στό νά ἀμαρτάνουμε, ἀλλά καί φεύγοντας ἀπό αὐτόν τόν κόσμο τά ἐγκαταλείπουμε. Ἀντίθετα, ἡ κληρονομία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀμέτρητη, αὐτήν πού "οὔτε ὀφθαλμός εἶδε οὔτε αὐτί τήν ἄκουσε οὔτε τήν ἐπεθύμησε καρδιά ἀνθρώπου" (Α' Κορ. 2:9), καί αὐτήν τή χάρισε σ' ὅσους τόν ὑπακοῦν τόν σύντομο τοῦτο καιρό».⁵

Γιά νά εἴμαστε δίκαιοι, ποιός μπορεῖ νά ἀντεῖπει ὅτι ὁ ἔμπορος τῶν σιτηρῶν χρειαζόταν μπότες γιά νά καλύπτει τίς ἀνάγκες του, μέ τά τρεχάματά του μέσα στά χιόνια καί τά λοιπά;

Μήπως εἶναι περισσότερο ἡ δική μας σκέψη πού νοιάζεται γιά καλλιτεχνική ἐπένδυση τῶν ποδιῶν μας ὅταν πρόκειται νά διαλέξουμε γιά τόν ἑαυτό μας ἕνα καινούριο ζευγάρι παπούτσια;

Ἐδῶ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος παίρνει τή σκυτάλη.

«Ξέρω ὅτι πολλοί θά μέ θεωρήσουν μικροπρεπή, ὅταν ἀσχολοῦμαι μέ τέτοια πράγματα», ἔλεγε σέ μιά ὁμιλία του. Καί πρόσθετε:

«Μάθε πῶς χρησιμοποιοῦνται τά παπούτσια καί νά ντρέπεσαι γιά τή σημασία πού τοὺς ἀποδίδεις. Τά παπούτσια χρειάζονται γιά νά πατᾶμε τή λάσπη καί τή βρώμα καί κάθε λερωματιά. Ἄν δέν ἀνέχεσαι νά τά χρησιμοποεῖς ἔτσι, τότε κρέμασέ τα ἀπό τόν λαιμό σου ἢ δέσε τα πάνω στό κεφάλι σου».

⁵ Ἀββᾶ Ἡσαΐα, Λόγ. 16,12.

Ἐπειδὴ κάποιοι χαμογέλασαν μέ τά παραπάνω, στράφηκε πρὸς αὐτούς ὁ ἅγιος καὶ συνέχισε:

«Γελᾶτε μέ αὐτά πού ἀκούσατε. Ἐμένα ὁμως ἡ μανία τῶν νέων γιά τή νέα μόδα καί τό τόσο ἐνδιαφέρον τους γι' αὐτή μοῦ φέρνει δάκρυα».⁶

Τό αἰώνιο πρόβλημα μέ τή μόδα.

Σκεφθεῖτε τό φίδι ν' ἄλλαζε πουκάμισο κάθε φορά πού θά ἔβλεπε κάποια ἄλλα φίδια νά φοροῦν πουκάμισο ἄλλου χρώματος ἢ σχεδιασμοῦ!... Ὡστόσο ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι ἀλλάζει πουκάμισο ὅταν παλαιώσῃ τό προηγούμενο. Μπαίνει σέ μιά σχισμή καί πιέζοντας τό σῶμα του ἀφήνει τό γερασμένο δέρμα του καί τότε - ὅπως τό σχεδίασε ὁ Δημιουργός του - φοράει ἀνανεωμένο καί καινούριο πουκάμισο.

Σήμερα βλέπουμε, ὁ λογικός ἄνθρωπος νά βάζει στήν ἄκρη τό καλό παντελόνι καί νά προτιμᾷ τό παντελόνι μέ σχισμένο γόνατο ἢ τριμένο ὕφασμα, γιὰτί ἔτσι κάνουν ὅλοι.

Ἄνωθεν διαταγή.

«Οἱ ἄσωτοι καί ὅσοι ζοῦν μέσα στήν πολυτέλεια εἶναι ἐκεῖνοι πού καθορίζουν τίς μόδες, τίς ὁποῖες ἀκολουθεῖ μέ τόση ἐπιμέλεια τό κοπάδι»,⁷ ἔλεγε ὁ Θεοῶ.

Καί πάλι ὁ ἴδιος:

«Κάθε γενιά κοροῖδεύει τήν παλιά μόδα, ἀκολουθώντας ταυτόχρονα μέ θρησκευτική προσήλωση τήν καινούργια».⁸

Ἡ Ρωσίδα γερόντισσα **Ἀναστασία τοῦ Παντάν** ἦταν πολύ ἄρρωστη.⁹ Εἶχε μιά μοναχή πού τήν ὑπηρετοῦσε ἀλλά κουραζόταν ἐκείνη ὑπερβολικά. Συνήθως ἔπρεπε νά βαδίζει μεγάλη ἀπόσταση γιά νά βρεθεῖ ὅποτε χρειαζόταν κοντά στή γερόντισσα. Ἀπογοητευμένη καθώς ἦταν, εἶδε κάποτε σέ ὄραμα κάτι πού τήν ἔκανε νά καταλάβει

⁶ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλ. 49 στό κατά Ματθαῖον, PG 58, 501-503 / Ἡλ.Βουλγαράκη, Στιγμιότυπα ἀπό τήν ἐποχή τῶν Πατέρων, 1997, 97-99.

⁷ Χένρι Ντέιβιντ Θεοῶ, Walden ἢ Ἡ ζωὴ στό δάσος, ἐκδ. Κέδρος, 2007, 77.

⁸ Ὁπ.παρ. σ. 65.

⁹ Ἐνδιαφέροντα βιογραφικά γιά τή γερόντισσα Ἀναστασία, στό Ὁσία Μαρία τοῦ Ὁλονετς, 1992, 116-7 καί στό Θηβαῖδα τοῦ Βορρά, 2000, 284-5 (ὅπου καί ἡ παραπάνω διήγηση).

πώς οί κόποι της ήταν εύαρεστοι στό Θεό. Κάποιος τής ἔδωσε ἕνα ζευγάρι παπούτσια, πού ήταν φτιαγμένα ἀποκλειστικά ἀπό θαυμάσια ἔξωγήινα λουλούδια. Κοίταξε μέσα σ' αὐτά καί διαπίστωσε ὅτι ὑπῆρχαν κι' ἐκεῖ θαυμάσια κι εὐωδιαστά λουλούδια. Καί μιά φωνή τής εἶπε:

— Τά παπούτσια αὐτά εἶναι γιά σένα, γιά τούς κόπους καί τίς ὑπηρεσίες σου στή μητέρα Ἀναστασία.

Ἡ μοναχή ξύπνησε χαρούμενη καί συνέχισε νά ὑπηρετεῖ τή γερόντισσα χωρίς λύπη μέχρι τό τέλος τής ζωῆς της.

Ἔνα ζευγάρι παπούτσια φτιαγμένα ἀπό λουλούδια!
Νά βηματίζουμε στή γῆ καί νά εὐωδιάζει ὁ οὐρανός.
Μήπως τελικά αὐτές τίς μπότες χρειαζόταν ὁ ἔμπορος τῶν σιτηρῶν;!

Ἐκδότης: Ἀρχιεπίσκοπος Γ.Ο.Χ. Ἀθηνῶν &
πάσης Ἑλλάδος Μακάριος
Ἐπικοινωνία: archbishopmakarios@gmail.com